

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
बहिःस्थ शिक्षण आणि अध्ययन विभाग
Department of External Education and Learning (DEEL)

स्वाध्याय लेखन सूचना -

१. खालील प्रत्येक विषयाचे स्वाध्याय प्रश्न दिले असून त्यातील टीपा लिहा व सविस्तर उत्तर लिहा आहे.
२. प्रत्येक विषयांतर्गत २० गुणांचे स्वाध्याय आहेत. सर्व स्वाध्याय हस्तलिखितच असणे गरजेचे आहे.
३. सर्व स्वाध्याय जमा करण्यासाठी अंतिम मुदत फेब्रुवारी अखेरपर्यंत आहे. त्यानंतर कोणतेही स्वाध्याय स्विकारले जाणार नाही याची नोंद घ्यावी.
४. स्वाध्याय सादर करतांना आपले नाव, शिक्षणक्रमाचे नाव, वर्ष, PRN NO, Mob. No. याप्रमाणे मुखपृष्ठ तयार करून प्रत्येक विषयासोबत जोडणे आवश्यक आहे.
५. स्वाध्याय स्वतः जमा करू शकता किंवा पोष्टाने खालील पत्त्यावर पाठवू शकता.

स्वाध्याय सादरीकरण मूखपृष्ठ नमुना (Home Assignment)

Assignments Presentation Front page Format

विद्यार्थ्याचे नाव :-

(Student Name) :-

कायम नोंदणी क्र. (PRN) :-

विषयाचे नाव :-

(Subject Name) :-

शिक्षणक्रमाचे नाव :-

(Programme Name)

अभ्यासकेंद्राचे नाव :-

(Name of Study Center)

दूरध्वनी /मोबाईल क्र. :-

(Phone/Mobile No.)

जमा करण्याची वर्ष व महिना :-

(Year & Month of Submission)

विद्यार्थ्याची सही :-

(Student Signature)

स्वाध्याय पाठविण्याचा पत्ता

मा. संचालक,

बहिःस्थ शिक्षण आणि अध्ययन विभाग,

उमविनगर, पोस्ट बॉक्स नं. 80

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ जळगाव,

425001

दूरध्वनी क्र. 0257 - 2257495 / 2258496

E-Mail ID: - ideal@nmu.ac.in

प्रथम वर्ष एम. ए. इतिहास

M.A. History

स्वाध्याय प्रश्न

पेपर (Paper) -1

**Trends in Historiography & Historiography Tools,
Methods & Theories**

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer **any Two** of the Following

- 1) नाणकशास्त्र आणि मूर्तीशास्त्र यावर टीप लिहा. / Write a note on Numismatic and Iconography.
- 2) रोमन इतिहासलेखनाची वैशिष्ट्य स्पष्ट करा. / Explain a Characteristics of tradition of Roman Historiography.
- 3) स्थानिक इतिहासाच्या अध्ययनाचे महत्त्व. / Importance of study of Local History.
- 4) इतिहास संशोधनाच्या आराखडयातील प्रमुख टप्पे विशद करा. / State the main steps of research outline in Historical research.
- 5) अंतरंग परिक्षणाची उद्दिष्टेकोणती? ते कसे साध्य केले जाते? / What is the object of internal Criticism? How is it achieved.

प्रथम वर्ष एम. ए. इतिहास

M.A. History

स्वाध्याय प्रश्न

पेपर (Paper) -2

History of Ancient India (From Stone Age to Ad 12th Century)

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer **any Two** of the Following

- 1) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या पुरातत्वीय साधनांची चर्चा करा. / Discuss the archaeological sources for the study of ancient India.
- 2) मौर्य कालीन सामाजिक परिस्थितीचा आढावा घ्या. / Review the social life under the Mauryas.
- 3) संगम साहित्यात प्रतिबिंबित सामाजिक- सांस्कृतीक जीवनाचे वर्णन करा? / Describe the society and culture depicted in the Sangam literature.
- 4) हडप्पन संस्कृतीच्या न्हासा संबंधीच्या सिध्दांताचे चिकित्सक परिक्षण करा. / Critically examine the theories regarding the decline of Harappan Civilization.

- 5) धर्म, संस्कृती आणि शिक्षणाच्या क्षेत्रात हर्षवर्धनाने दिलेल्या योगदानाचे मुल्यांकन करा. / Evaluate the contribution made by Harshavardhana in the field of religion culture and education.

प्रथम वर्ष एम. ए. इतिहास

M.A. History

स्वाध्याय प्रश्न

पेपर (Paper) – 3

History of Medieval India (Ad 1206 to AD 1707)

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer **any Two** of the Following

- 1) सुलतानशाहीच्या अभ्यासाला उपयुक्त पुरातत्वीय साधनांची माहिती घ्या. / Write about the archeological sources useful to study the history of Sultanate period.
- 2) मुघलकालीन सामाजिक स्थितीचे वर्णन करा. / Describe the social conditions under the Mughals.
- 3) मुघलकालीन अंतर्गत व्यापाराबद्दल चर्चा करा. / Discuss about the internal trade under the Mughals.
- 4) सुलतानशाहीकालीन केंद्रीय प्रशासनाचे वर्णन करा. / Describe the Central Administration during the sultanate period.
- 5) मुघलकालीन शिक्षणपध्दतीचा आढावा घ्या. / Give an account of educational system under Mughals?.

प्रथम वर्ष एम. ए. इतिहास

M.A. History

स्वाध्याय प्रश्न

पेपर (Paper) – 4

An Introduction to Tribal History in India & History of Khandesh

एकूण गुण - २०

प्र. १) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही ०२)

Que. 1) Write answer **any Two** of the Following

- 1) आदिवासी संबंधी झालेले राष्ट्रवादी इतिहास लेखन स्पष्ट करा. / Explain the nationalist history writing of Tribes.
- 2) खानदेशातील दलित चळवळीचे महत्व स्पष्ट करा. / Explain the importance of Dalit Movement in Khandesh.
- 3) ब्रिटीशकालीन खानदेशातील आदिवासींच्या उठावाचा वृत्तांत द्या. / Give an account of the Tribal Revolts in Khandesh under British.
- 4) आदिवासींच्या मागासलेपणाच्या कारणांचे परिक्षण करा. / Examine the causes of Tribal Backwordness.

5) आधुनिक खानदेशातील शेती व औद्योगिक विकासाचा आढावा घ्या. / Give an account of the Agriculture and industrial development in modern Khandesh.